

تورک یوردی

تورک ادبیاقلری مرکزی هیئتی طرفندره نشر اولنور.

نومرو ۴

کانون ثانی ۱۳۴۱

جلد ۱

تورک اوجاغی قونفراندیلمه :

تورک تاریخک تلقیفاتی

[پارس دارالفنوننده تورک اقوامی تاریخی مدرسی صدری مقصودی بکک : ۱۹۲۴ ده آنقره تورک اوجاغنده ویردیکی قونفرالس]

یرملتک ، برعرقک تاریخی اوعرقک کچمشنه دائر وقایع مجموعه سی اولمقدن زیاده اوملتک ، اوعرقک سجایا و تمایلات عرقیسه ، مواهب فطریه سنه واحوال روحیه سنه واستقبالنه عائد برمنبع تلقیفاتدر . تاریخک اهمیتی اونک بر دینامیک سوسیولوژی اولمسندهدر . اگر تاریخ و تاریخچیلک آنجق وقعہ نویسلکدن عبارت اولسه ایدی ، تاریخ اوکره نمکدن تولد ایدجک نتیجه ومنفعتلرک محدود اولوردی .

بو تقدیرده تاریخ قطعاً ملتلر ایچون موجب انتباه ومنبع استلھام ایر علم اوله مندی . عصر مزده ملتلر ایچون تاریخک اهمیتی ، اونک ملت وعرقلرک استقبالی حقنده تخمینات یانمغه ، کله جکلرینه دائر برفکر ایدنمکه واسطه اولمسندهدر . بونک ایچوندرک انتباه وتجدد دورلرندہ بوتون ملتلرک تاریخه آیری بر اھمیت ویردکلرینی مشاہدہ ایدیورز . بوسیدندرک ملتلرک تاریخه علاقه دارلی داٹاملرک الک زیاده یاشامق و یوکسه ملک آرزوسیه ملھم والک زیاده استقبال اندیشه سنه معروف اولدقلری زمانلر تظاہر ایتمشدر . ملتلر استقبالده نه اوله جقلرینی بیلمک ایتدکلری زمان ماضیدہ نه اوله قارینی اوکره نمک آرزوسی ده دوزار .

ملتلر ایچون تاریخ حسی واستقبال اندیشه سی بر برندن آیریلیان حصارده . یکرمنجی عصر ، ایکی اوچ عصر دنبری تنزل ایدرک ۱۹۱۹ سنلرندہ سقوطک اک آشاغی درک سنه اینمش ، وشیمدی یوکسه ملکده اولان بیوک تورک عرقک ، تورک قوملرینک انتباه وتجدد دوری اوله جقدر ، بناء علیہ تورکلک ایچون جهان

تاريخنده يكي بردور باشلاديني بوزمانده ماضيملك يگونى ييارق استقبالمزى تخمين
ايتملى ز . بوكونه قادار كچن تورك ماضيى ايله بوندن سوكره كلهجك دورلر
اراستنده بويوك برفرق اوله جقدر . بوفرق توركلك تاريخى ايچون فوق العاده بويوك
ومهدر : بوكونه قادار قوجه تورك عرق بوتون مشكلاته رغماً ياشامش ايسه ،
اونك بيكرجه سنده دوام وتايدىنك باشليجه قلاغوزى « محافظه نفس » سوق طبعيسى
اولمىدور . بوندن سوكره ايسه بو « سوق طبعى » نك ياشه برده « مى شعور » ودرين
رحسدن تولد ايدن « مى مفكوره » ده ضم وعلاوه اوله جقدر .

بويوك تورك عرقى يكي بولدن بورومكه باشلاديني زمان جدى برصورتده
لشكناه نفس اتمه ليدر ؛ منور ، بر شعور بر نظره هم ماضيىنه باقاليدر ، هم ده
كله جكنى قيرى برصورتده كورمكه جاليشما ليدر .

تاريخ قبل الوقوع يايلىمش يالانلر بولدن كيمه ز ، مع مافيه استقبالك خطوط
مهمسى اولدن تعيين اولما ليدر . هدف بللى اولما ليدر . مدنى بر ملت كله جكى
جقدر بالاسز ياشايامز ، ياشاسه بيله ايروله يه مز . استقبال تصودلرى لازمدر .
استقبالى تخمين ايچون ده ماضيىنك بوتون تلقيناقي ديكله ملى يز . بوندن سوكره تورك
عرقى افرادىنك هر يايديى ، هر حركتى ملت وعرق استقبالى نظرندن اولجوله ليدر .
تورك بقاتنى تأمينه سوق وايصال ايدن هر شى ، هر حركت ، هر تشبث هر تجدد
خازدر ، مطلوبدر ، مقدسدر . توركلكك ترقى ، ورقاعنه انكل اوله حق ، تكال
وانكشافه مانع اوله حق بوتون حال ، بوتون عنغه ، هر هانكى مؤسسه مضردر ،
مشومدر ، بيقيلماليدير ، دفع ايدلما ليدر . اسكيدن توركلكى محافظه وابدلشديرمك
اسلافزه نه قادار چتين اولمشه بوگونى حيات واستقبال مجادله لرى ايچنده
تورك عرقى ياشاتمق ، بو عرقك جهانده كى شرف وموقعنى محافظه ايتك اولككندن
بوزمان داها مشكل اوله جقدر . توركلكك بوگونى واستقبالده كى رهبر ورئيسلرينك
وظيفه سى بويوك ومقدس اولدنى قادارده آغيردر . امينم كه تورك خلقينك لايىحطى
محافظه نفس حسى ، مى شعور ورهبرلر مركز دهاسيله امتزاج واستزواج ايدرسه
تورك عرقى كندى صاقلما جقدر . جهانده كى موقعنى غائب اتمه جقدر ، اولى
تورك عرقى ابدى ياشايما جقدر .

دنیاده ۵۱ میلیون قادر تورک عرقه منسوب افراد موجوددر . یونانک
یونک قسمی اورته آسیاده یاشامقدهدر ، اون میلیون قاداری تورکیده ، متباقیسی
بحر حزر ، وولغا طرفارندهدر . اون میلیون تورکبه تورکلرندن باشقه قرق
میلیون قادر تورک ، یابانچی ملتلر یوندرینی آلتنده یاشامقدهدر .

بوکون تورک عرقی افردینک قسم اعظمی ، چین ، روسیه ، ایران ، افغان ،
رومانیا ، بلغارستان حاکمیتی آلتنده یاشور . ماضیده هر یرده حاکم اولان تورک
عرقی بوکون تورکیه دن باشقه هر یرده محکومدر .

بو ۵۱ میلیوناق تورک کتله سی نهدر ؟

بوکونکی تورک قوماری پارلاق بر ماضینک اقراض و نابیدیلکه محکوم
بقیاسیمیدر ؟ یاخود استقبالده حرث و مدیت یاراناچق قهرمانلریمیدر ؟

تورک ماتی یونک بر آغاچک دوشمش یاراقاریمیدر ، یاخود یوسوتون انکشاف
ایده مه مش چیچکلریمیدر ؟

تورکلر نره دن کلپور ؟ نره یه کلدی ؟ نره یه کیدیور ؟ یوسواللره شیئی وعلی
بر جواب آرامق زمانی تورکلر ایچون کلشدر . یک چوق تورکلر کی بنده کزده
سنلردنبری تورک ماضیسی اوکره نمکله مشغولم . یوسایه ده تورکلک و اونک
کچمشی وکله جکی حقتده بر فکر ایدنمشم . یوقونفهرانسده تورک تاریخک
بنده کزده القا ایتدیکی فکر و ملاحظهلردن به ضیارینی سامعینه عرض و تقریر
ایتمک ایستیورم . تورکلکک معنوی مرکرنده بولندیغم زمان ، تورکلک رهبرلرینک
محاورتنده بولنق شرفته نائل اولدیغم اتاده تورک عرقی حقتده کی بوملاحظهلرینک
خلاصه سنی عرض ایتکی علمی و ملی بر بورج عد ایدیورم . فکرلریمی عرض
و تقریر جسارت ویرن حال بو فکرلره ویردیکم اهمیتدن دکل مسئله نک فی ذاه
اهمیتدن تولد ایدیور .

۵۱ میلیوناق تورک کتله سی نهدر ؟ تورکلک ماضی نماینده سیمیدر ، یاخود
برکله جکیمی تمثیل ایدیور ؟ یوسواللره جواب ویرمه دن اول تورک تاریخک
برقاچ مهم تلقیناتی خلاصه ایدلم :

رئحی مشاهده — تورک تاریخى تدقیق ایدلدىكى زمان هر شیدن اول مورخ
رئحی مشاهده ایدییور: بوده تورک عرقك غایت قوتلى حیاتی در، دینجلی در.
تاریخاً هیچ بر عرق تورک قادار بویوک دیرلک کوسترمه مشدر. شرائط حیاتك
غایت غیر مساعد اولماسته رغماً تورکلرده نسللاً چوغالق خصوصتده استثنائی
رقابلیت کورسیورز. بیلورسکرکه، بو کونکی علوم طبیعیه ده مقبول بر نظریه
موجبجه هر نباتی و حیوانی نوعك میل طبیعیسی بوتون دنیایه یایلمقدرد،
یایلمه رق بوتون کره ارضی قایلامقدرد. نوعلری بوتون دنیایه یایلمقدن منع
ایدن شی نوعلرک عینی میل سائقه سیله بر برینه قارشى مجادله سیدر. جنس بشر
ایچنده تورک نوعی ده دیگر نوعلرک (اشقه ملتلرک) دهشتلی تضیق ورقابته رغماً
بوتون کره ارضی دکلسمه بویوک بر قسمی اشغال اتمک موفق اولمشدر. بوکون
تورکلک حدودی غوبی صحراسندن طونه نهرینه قادار، بوزد کزندن ازمیره قادار،
سیر یادن ایران مرکزینه قادار یایلمشدرد.

مانلره رغماً تورک عرقك بوصورتده انتشاری بو عرقك خارقه وی حیاتیتی،
سحر بر تولید و تکاثر قوتی کورسیور. تورکلرک نسللاً چوغالق قوتی تخمین
اتک استهرسهك جنك و حرب سفرلرنده اولمش تورک قهرمانلرینك عددی حقتده
بر فکر ایدنمه لیز. بنده کزک بر تخمیننه کوره آمجق تاریخاً معلوم حربلرده
مقبول قهرمانلرک عددی قرق میلیوندن فضله در. تورکلر صولک ایکی بیک سنه
ایچنده اک جوق حربیه مجبور اولمش بر عرقدر. بو قادار تلفاته رغماً تورکلرک بوکون
بویوک عرقلر آراسنده بر طوته سی عرقك قوه تولیدیه سی حقتده بر فکر ویرسه کر کدر.
تاریخدن آلدیغیز برئحی مشاهده تورکلرک خارقه وی بر قوه حیاتییه و تولیدیه
مانلک اولملریدر. محاربه لرده اولهن تورکلره آسیای وسطی نك شرائط اقلیمی سندن،
اسباب اقتصادیه سندن اولهن تورکلری علاوه ایدرسهك، بو عرقك چ. قدن منقرض
بر ملت اولماسی شایان حیرت صورنده اولان حیاتی قونی سایه سنده اولدیغنی
تصدیق ایدرسکر.

تورک عرقی ایکی بیک سنلکده هم طبیعت هم ملتله اولان مجادله سندن مظهر
جیفش بر ملتدر.

ایکینجی مشاهده — تورک عرقنده کی بویوک برانداط و انتشار میلیدر . بوده
 قسماً برنجی خاصیتک نتیجه سیدر . تورکلر برچوق اسبابدن طولانی غریبه و جنوب
 دوغرو یا یلمغه میل کوسترمشدر ، تورکلرک بوتون حربلری ، بوتون تاریخی
 مجادللری تحلیل اولونورسه ، هپسی جنوبک مثبت و معتدل قطعهلرینک عرقک
 فضلہ نفوسه وطن تأمین ایتک اوزرنده پایلمش اولدینی تحقق ایدیور . بوداقی
 جنوبه و غریبه دوغرو آقینق تورکلرک سیاسی و حربی مرکزینک دائماً دیکشمه
 سبب اولمشدر . بوندن ده دیگر بویوک نتیجه لر تولد ایتمشدر .

اوجنچی مشاهده — تورکلرک ابدیت سیاسیله لیدر . تورکلک تاریخی برقاچ دفعه
 بوسوتون سیاسی استقلالانی غائب ایتمشدر . سیاستاً اولمشدر . فقط هر سقوطن
 صوکره تورکلک ینہ یوکسه لشددر ، هر اولدکدن صوکره ینہ دیرلشددر .

بوسایسی بعث بعدالموت بعضاً سقوطن بره چ عصر صوکره واقع اولمشدر .
 تورکلرده فکر استقلال ، اراده بقا ، ابتعاث سیاسی دائماً عرقک تنزل و سقوطنک
 صوکره درجه لرینہ واصل اولدینی زمانلره تصادف ایتمشدر . دیگر تغییرله سوله رسم ،
 دیه بیلیم که تورک ماتجیدر ، استقلالجیدر . فقط تورکلک ملی حسی ایقظایچون
 تهلکه اوکاپک یاقین یا فاشمالیدر . تهلکه نک یاقین کلدیکنی کوردیکی زمانلره تورکلر
 بویوک برغیرت و فداکارلق ابراز ایتمشدر . فقط تهلکه زمانده کنندینی قورتارمنی بیلن
 تورک عرقی مخاطره کچهر کچمز بوتهلکینی اونوتمه ، استقبالی ینہ دوشونمه مک
 بویوک میل کوسترمشدر . تهلکه سنه لرندن صوکره کلن دورلرده ، تورکلرده ، داه
 دوزخه سی تورک بویوکلرنده ، ینہ قبیله وی ، شخصی نزاعر حکمنی اجرایه
 باشلامشدر . تهلکه دورنده تورکلرده بویوک بربرلک ، درین برحس اقیاده مشاهده
 ایدلشددر . صوکره ایسه هر قبیله رئیس مستقل برخط حرکت طونارق تورکلکی
 داخلی مجادللره سوق ایتشاردر . حربده ، تهلکه زمانده برلک ، صلحده عدم
 اتفاق . تورک عرقنک سجه وی مظلم صفتلرندن بریدر . ایتالیانجه برمتل وار
 « تهلکه دن صوکره اولوم قورقوسنی اونوتمه » دییور . تورکلر بوسوتون بومتلک
 عکسنه عمل ایتشاردر .

اسلافزك بوخصوصده کی قیسه دوشونجه لیلکلی شایان حیرتدر . تورکلی تاریخ بوضعیلمدن طولایی برقاچ دفعه جزالاندیرمشد .

دردنچی مشاهدہ — تورک عرقک، رهبر، رئیس، قهرمان دوغورمق قوتیدر . تورک تاریخندہ دقتی جلب ایدن حاللردن بری ده تورک عرقک کندی آراسندن ایجاب ایدن تاریخی دقایقلرده دایما قهرمان چیقارہ بیلیمسیدر . تورک تاریخندہ خلق وقهرمانلرک رولی بویوک بر مسئله تشکیل ایدیور . بنده کز موفق اولورسه بومسئله بی آری برقونقہ رانس شکلندہ تحلیل اتمک نیتدیم ، بوکون شو قادارینی سولہ به بیلیم که ، تورکر دنیا ده اک چوق رئیس یتیشدرمش برلندر . تورک تاریخک بویوک دورلرینک ابتداسندہ دایما بویوک برسیاسی ویا عسکری برداهی بولاجقسکر . تورکده رئیسار ، رهبر وقهرمانلر هپ خلقدن چیقمشدرہ برک مثال استبا اولورسه بویوکک دورلردہ تورکر هیچ بروقت اختیار آجنبی بررئیسہ اطاعت اتمک ایستہ ممشدر . تورکک بویوک سردارو رهبرلرینک هپسی عرقک کندی ایچندن چیقمشدر و دایما خلقدہ موجود حسلرک معبری اوله رق ظهور ایتشد . بویوک رهبرلرک عرقک تمایلات سیاسیه سنہ تر جان اوله رق موفقیتلر قازانمہ سی ده ، تورک خلقدنک رهبرلرہ قارشئ بسله دیکي بویوک حرمت وحس انقیاد سایہ سنده ممکن اولمشدر . لزومی آجی حس ایتدیکي زمان تورک خلق بویوک حس انقیاد « دیسیلین » کوسترمشدر . بوتون تورک تاریخندہ رئیسارک صورت ظهوری سحیه وی برماهیق حازدر .

بشنچی مشاهدہ — تورکرده کی قانونیت حسیدر . تورکر هر هانکی عصرده اولورسه اولسون ، هر هانکی مملکتده اولورسه اولسون ، منتظم قانونلرہ مالک دوللر تشکیل ایتشد . تورکلرک اک اسکی زمانلرده تأسیس ایتدکلری دوللر بسله غایت منکشف بر حس قانونیت مستد ایدی . میلاد عیسی دن اول تأسس ایدن هیولع — نو تورکلرینک دولتدن بحث ایدرکن چین مؤرخلری « اولرک بزم کی مجلد قانونلری بوقسه ده ، حیات قاعده لری موجوددر » دییورلر . اسکی تورکلردن قالمه اک اسکی یازیلردن بری بنده (اورخون یازیلرنده) هر شیدن زیادہ « تورہ »

(قانون) دن بحث اولنيور . بررهبرك بيوكلكنى اثبات ايتك ايستنيلايكى زمان ،
 « او آدم ملتته توره ويردى » دنيليور - تورك عرقك جهن قاريخنده اوينادقلىرى
 رولك سبي ، دنيانك اك مختاف قطعه لرينه توركلك حاكمى يرله شمش اوله سنك
 سبي توزك عرقده قانونيت حسنك جبلى اوله سنده آرانماليدر . عصرلرجه تورك
 عرقك آسياده حاكم ر عرق اوله سنك سبي عسكرى مهارت اريدو ديه نلره ،
 اوت ، ديه جگير فقط فتح اولنان قطعه لرده عصرلرجه باشامه لرينك سري ايسه
 عدالت وقانونيتدر . تور كده عسكرلك ، فتوحانده موفقيتي تايمين ايتمش ايسه ، قانونيتده
 دولتار تاسيسنه وبوزلك عصرلرجه دوامنه سبب اولمشدر - بو حسن قانونيت
 توركلرك افراديني انقياده سوق ايتمش ، رهبرلره ايسه نفوذ وامريت نامنده *autorité*
 بخش ايتمشدر - روماليلرده حسن قانونيت « قاني اولسه ده قانوندر » شكلنده تبار
 ايتمشدر . تور كده ايسه « قانوندر » (ياساقدر) شكلنده مشعوردر . تورك قانونيك
 قانيلى حقنده محاكمى بيله كفر صايار ، انقياد وقانونيت حسندن دولتارنده
 ترتيب *ordre* تولا ايتمشدر

آلتنجي مشاهده - تورك رهبرلرى مملكت اداره سنده جبلى بردها ، بويوك بر
 مهارت كوسترمشلردر . فقط بومهارت صرف اداره وى ايشاره طئد اولمشدر .
 ملتك حرته ، حيات معنويه واقصاديه سنه عايد ايشاره اهميت ويرن رهبر ورتبار
 بك فادر كورولمشدر .

توركلرك حرثى توسيع ، حمايه ومدافعه باندنه تورك رهبرلرى غايت لاقيدى
 كوسترمشلردر . عادتاً قاعده اوله رق ديه سيليرم كه تورك حرثى ، بويوكلك حمايه
 اولمادن دوغمشدر ، بويوكلك حمايه سى اولمادن نشوونما بولمشدر ، نهايت بو حمايه سزلكدن
 اوترو سونمشدر .

توركلرده مملكت تشكىلى احتياجى سوقيدر . بو حسن قرنجه ده بويوا تاسيس
 ايتك احتياجى كيدر . فقط تاسيس اولنان مملكتلرده حرث مى بي بوكه لقمك ،
 مملكتك اقتصادى رفاهى تايمين يوللارنى دوشونمك ضعيفدر .

آلتنجي مشاهده - رهبر وسلالهلرك مى حرته علاقه دارلق كوسترمه دكاريته

رغمًا، تورک‌ها زده بر قاچ عصر اوطوردیلرسه اوراده بریکی تورک حرقی وجوده کتیرمشلردر. تورک عرقی یوزسنه آسایشله یاشادیمی حرث طوغورمغه باشلامشدر. فقط بیچاره تورک عرقی یک مادرآ یوز ییل راحت یاشایه بیلیمشدر. دیاده تورک تاریخی کی طائفه‌لی، تحولاته طولو بر تاریخ یوقدر؛ طالی تورک عرقی طالی کی تباتسز، متلون، متبدل بر عرق بیلیمورم.

بدیعی مشاهده - تورک‌کرده علم وفن قوتیدر، یعنی دماغ قوتیدر. تورک عرقک عسکر لکده کی، اداره جیلکده کی قابلیت هر کس، تورک‌کرک دوشمانلری بیه تصدیقه محبور اولمشدر. فقط تورک‌کرک علم، فن، تفکر خصوصنده کی استعدادی بوقته قادر تصدیق اولنمیش بر حقیقتدر. تورک‌کرک علوم وفنونک هر ساحه‌سده کنیدیلمیش کوسر مشلردر. هر علمده بر قاچ تورک داهیسی یتیمشدر. تاریخ بونمونه لرله سلودر. تفصیلاته کیریشه میه حکم. معلومک‌زدر که مشهور یونان فیلسوفی آرسطو قرون وسطی به قادر بوتون عصر لرده بشریتک برنجی استادی «معلم اول» صایلمشدر. بولقب آرسطودن صوکرآ آنجی بر حکیمه ویرلمشدر. بوده ابونصر فارابی در. آورو یالیرک تعییرینه کوره عرب علمی الفارابی در. بو عرب طالی تورکدر. تورکستانلیدر، تورکستانک ایراندن یک اوزاق، شمالی قسمنددر. اسمی ابونصر محمددر، کنیدیسی رخن بن اوزلغ اوغلیدر. بغداده کلدیکی زمان عربجه سی غایت ضعیف ایدی. بونک حقیقده ابن خلکان بویه دییور: «وصل الی بغداد وهو یعرف اللسان ترکی وعدة لغات غیر العربی. فشرع فی اللسان العربی وتعلمه واتقنسه غایه الاتقان، کورییورسکنز که فارابی تورکدر. بوتون عالم طرفندن بشریتک ایکنجی استادی اسمنه لایق عد اولنان آدم بر تورک ایسه، تورک‌کرده علم وقته عدم قابلیت کیم دعوا ایدم بیلیر؟ فارابی یالکیز فلسفه و منطقده دکل زماننک بوتون علملرنده یکنادر. اوندن صوکره کلن ابن سینا کنیدیسنک فارابی شا کردی اولدیغنی اعتراف ایدیور. ابن سینانکده تورک اولماسی محتملدر. احقادی بلخدن بخارایه هجرت انش بر عاقله دن دوغمشدر. دلائلم کافی اولمادیفی ایچون ابن سینا تورکدر دیهم. نه نادم دیلسز فکر لر سر دایمه مکدر. فارابی تورک عالماری اینجده زماناً بلکه درجه

برنجی در - فقط تورک‌کلک فارابی دن باشقه صاییلماز درجه ده چوق عالم‌لری قیلمیشدورمشدر.
 ریاضی علم‌لر ایچنده اک مشکل هیئت صاییلیر. بوفن تورک‌کلک اک سودیکی برقیدر.
 تورک‌لردن بوفنده برقاچ بویوک عالم چیقمیشدر. دنیاده اک بویوک هیئت شناسلردن
 صاییلان تورک، تیمورک طورونی «الوغ بک» در. تاریخ تمدن ده عرب مدینتی
 نامنده برمدنیت موجوددر. فقط حقیقتده عرب مدینتی اوچ عنصرک سبایلرک
 ثمره سیدر: عرب، عجم و تورک. بونلر ایچنده اک چوق خدمت ایدهلر تورک‌لردر
 دییه بیلیرم. عرب لسانی ایشه مش اک بویوک لسانیاتی جوهری تورکدر. اک
 بویوک حدیثی بخاری تورکدر. اک بویوک علوم طبیعیہ متخصصی فرغانی تورکدر.
 تفصیلاته کیریشمکه قونقهر انسمک چرچوه سی مساعد دکلدر. کوستردکم مثاللر تورک
 عرقنک علم قوتی، دماغ قوتنک هیچ بر عرقدن آشاغی دکل بلکه اوستون (قاتق)
 اولدیغنی کوستریسور. تورک عرقنک مهم قوتلردن بری ده فن، علم، دماغ قوتیدر.
 سکزنجی مشاهدہ - تورک‌کلک دینده حریت پرورلکیدر. تورک نظری جهتمدن
 قطعاً سریات پرست mystique دکلدر.

تورک مادی دوشونور بر عرقدر.

تورک‌کلک تشکیل ایتدکلری دولتلرده هر دین حراولمشدر. نه حکومتده، نه خلقده
 دین خصوصنده تعصب یوقدر.

اسکی بویوک تورک رهبر و حکمدارلری دیغیلره، دین علماسنه شمعی
 حکومتلرک آرتیستلره، صنایع نفیسه اهلنه باقدقلری کبی باقشدر.

نصلکه بوتون آوروپاده بر حکومت، بر زمرة آرتیستلری دیگر بر زمرة به ترجیح
 ایدہ جک قانون چیقارماز. بر غروب آرتیستلره، دیگر غروب زیانده امتیازلر و بر زمرة
 بزم تورک حکومتلری ده دین خصوصنده طبقی او طرزده حرکت ایتمشدر نه تورک خلقنده،
 نه ده تورک حکومتلرنده دینی تعصب یوقدر. آوروپالیلرک یوکسه ک مدنیت سایه سنده و اصل
 اولدقلری دینده حریت فکری، تورک‌کلک چوقدن بیلدکلری بر اداره اساسی آدی
 تورک‌کلک دنیا به چیقاردینی حقوقی مؤسسہ لر ایچنده دینده حریت ده صایلمالیدر.
 تورک‌کلک بویوک صفتلری، صایدیغم صفتلره منحصر دکلدر. بونلر اک مهم

صفقرلیدر. تورك عرقك بوتعداد ايتديكم صفقرلینك هپسی مثبت صفقرلدر . عرقك
بوکله سنه خدمت ایدن صفقرلدر . هم حقیقتاً توركلك بوصفقرل سایه سنه بوبومشدر .
وصفقرل بورکنن باشقه هیچ برملته هپسی بردن بولنماشدر .

یورادہ مهم بر سوال وارد خاطر اولیور .

تورك عرقى بوقادار مثبت صفتلره مالل ايكن ، نه سيدندركه توركلر بوكون
ديانك اك بويوك، اك متمدن ، اك يوكسك حركلى بر ملتى تشكيل ايتيور ؟
يچون بوشرفى توركلر اسكيدن چينلياره ، ايرانييلاره و عربيلره ؛ صوك عصرلرده ايسه
عربيلره براقدى ؟ بوقادار مثبت صفتلره ممتاز اولان ، نفوساً متكائف ، اداره جى ،
قانون و حرث طوعغوران تورك عرقى نيچون زمانمىزك برنجى مدنى عرقلرى آراسنده
رطونميور ؟ بوسؤاله جواب ويرمك تورك عرقى يسيقولوؤيسنك ضعيف
جهتارنى تحليل اتمك ديمكدر . بواغبرر وظيفه در .

فقط یا یسما ایدر . خسته لغنی ستر ایدن علاج بوله من ، دیورلر . سجیه وی
فصورلری ، تاریخی نقصانلری اعتراف و تشخیص ایتیهن ملت ده نجات بوله من ،
استقبال یوللری تأمین ایدر من . سجیه وی نقصانلری و یوندن متولد تاریخی
خطا لر منی تحلیلدن اول تورک عرق تاریخنک خطوط مهمه سنی خاطر لایالم . بوتاریخه
عمومی بر نظر بوکون ، تورک عرقنک ال بو یوک ، ال متمدن بر عرق اولمه سنک سیلری
تحلیل قولایلاشدور .

توركلرك اصل مركزي آلتاي طاغرينك شمالي اولماي تخمين اولتيور. تاريخي دورلرده توركلرك سياسي مركزي شمالي مغولستانده اوتوككن طاغاري وقاراقوروم اطرافنده يرلشدي. برنجي رهبرلر بوراده ظهور ايتدي، برنجي اوله رق رئيسلر بوراده ملتة اقياد درساري ويرمكه باشلادي. قهرمانلر و رهبرلر توركلري بورادن چينه سوق ايتمكه باشلادي. فقط تاك اسكي وقبل ايلاد دورلرده بيله توركلرك عسكده بولونانلري ده بوسياسي مركزه تابع ايدى. آلتنجي ميلادي عصرده سياسي مركز توركستانه انتقال ايدتيور. او وقت مركز حقيقي ايلي و چونصولري ساحلرينه يرله شدي. نوپيد و تكلار قوتى سايه سنده توركلر دائما غربه و جنوبه يورومك صورتنده ياييلمق

احتیاجی حس ایدیور . ایرانه هجوم لرینه باشلا یور ، تورکلر اقصای ش . قده چیلرله
 خصم اولدینی کی تورکستانده تورکلر اساسانی ایرانک رقیبی غالبی اولیور .
 اسلامیت بر عصر صو کرا ظهور ایتیش اولسه ایدی ، ایرانی تورکلشمش و تورک حاکیتی
 آلتنده بولاجقدی . اسلامیت یدنجی عصر نهایتده تورکستانه واصل اولوب ،
 سکرنجی (میلادی) عصرده بوقطعهده یرلهشدی . بوتون تورکستان تورکلی
 مسلمان اولدی . تورکستانک اسلامیت انتشارندن صو کره تورکلرک جنوبه وغیره
 دوغرو فاتحانه یورویمه سی بر قاج زمان ایچون دوردی .

فقط تورک دهاسنه ابدیت طرفندن التا ایدیان بو مره ، جنوبه یورویمک میلی بو
 دورده بیلله بوسیه تون سونمه دی . بو کونکی آلمانلرک drang nach osten میلی کی ،
 تورکلرده هر عصرده بر drang nach suden احتیاجی حس ایتشاردر . اسلامیت
 تورکستان تورکلی آراسنده انتشار ایتد کدن صو کرا تورکلر ، یته جنوبه یورویمک
 باشلادی . فقط اسلامیتدن صو کرا بو یورویش اسکیمی کی ایران یوردیه
 فاتح اوله رق کیدیش دکل ایدی . بو آقینتی باشقه رشکل آلمشدی ؛ تورکلر جنوبه
 متواضع بر وضعیتده کیدیورلردی . تورکلر بودورده بویوک چریکلر تشکیل ایدرک
 دکل ، یافرد آ ، یا کوچوک کومه اوله رق اسلام یوردلرینه عسکری خدمت ایچون
 کیدیورلردی . ۱۱ نجی عصرده فردی هجرت یرینه یته فاتحانه آقینتی باشلادی .
 بویوک ساحچوق اوغللری بش یوز سنه اول ایستیمی خان و نادر
 خانلرک نوشیروانه قارشى یاپد قری سفرلر ماهیتده تورک رئیساری یته فتوحانچو
 بر وضعیتده تورکلری جنوبه سوق ایتیمکه باشلادی . اوچ یوز سنه قادار اسلامیت
 طرفندن تحت اطاعت آلتش تورکستان تورکلری یته حاکم ، فاتح اوله رق جهان
 تاریخی هه نه سنه چیقدی . تورکلر ایچون اسلامیت ایچنده بیوکلک دوری باشلادی .
 عربیز اسلامیتی ۱۱ نجی عصره قادار نشر و مدافعه ایتد کدن صو کرا بو عصرده
 بو دینی تورکلر حواله ایدرک کندیلری هه نه سیاستدن چکدی . کویا عربیز
 تورکلر دیدی :

« ایشته قرآن ، ایشته دین ! بودینی مدافعه ایدیکز ، نشر ایدیکز ! بز بونی یا پاماز »

قونمز نوکندی، یورولوق!، تورکر بر آرز تاملدن صوکره بو بویوک معونتی قبول ایتدی. شرق او دورده کی احوالی اسلامیتک تورکر ایچون سیاسی بر واسطه تعالی اوله بیلیمه سی تخمین ایتدیره جک بر طرزده کورنیوردی. شو صورته ایجابات تاریخیه تورکره عربده ظهور ایدن بر دینک ناشری، حامیسی، مدافعی اولوق وظیفه سی یوکه تدی. بوزمانده نه عربله، نه اراقیلار مسلمان شرقی اداره ایدم جک بر حالد دکلدی، مسلمان شرقی اداره ایدم جک ملتک اسلام حامیسی، اولمسی لازم وطیبی ایدی، عقلی، دها نوریه منور ساجوق اوغللری، تورکلیکی اسلامیت ایچنده بویوتماک فکریله اسلام خلافتک حامیسی اولدور. دنیاده، کونش آلتده هرشی، هر حال دکیشور. بیک سنه اول او دورک سیاسی احوالی ایچنده خلافت تورکر ایچون بر واسطه تعالی ومنبع قوت صاییه بیلردی. بیک سنه صوکره احوال سیاسی بوسبوتون اونک عکسی اولدی. بویکی انقلابلر مثال جوقدر: خریستیانلق بیوک قونستانین ویاخود وارثری دورنده بیزانسیک سیاسی تعالیسنه سبب اولدقدن بیک سنه صوکره خریستیانلق تعصبی بیزانسیک سقوطی انتاج ایتمیشدر. ملتله، عرق یوزلرجه سنلر بر مفکوره نك قوه سحریه سیله اداره اولنه بیلیر، بو مفکوره سایه سنده یوکسه له بیلیر. تاریخده هیچ بر وقت بین مفکوره نك بیکلرجه سنلر بر ملتده مفکوره حاکمه سی اولدینی کورولمه مشدر. بویوک حیاتی عرقدن هیچ بری بر قاج بیک سنه عین مفکوره ایله اداره اولنما مشدر. اداره اولمش ایسه ده سویه مدنیه سی، جهاندی کی موقعی محافظه ایدمه مشدر. اسکیمش، قوه تسخیری بیتمش مفکوره لر کندیسنه سارلمش ملتله ایچون دائماً باعث ستوط و ندنی اولمشدر. تورکرک ۱۱ نجی عصر دن اعتباراً اسلامیت حامیسی اولمسی، تورکک تاریخده بویوک بر واقعه در.

اسلامیت تورک عرقک قلبی ایمان نوریه تنویر ایتدی ایسه ده، سیاسی نقطه نظر دن عرقک عالمده کی موقعی جهتدن اسلامیت تورکره بیک بهالی به مل اولدی وساجوقیلرک تخمین ایتدی کی قادار تورکرک تعالیسنه سبب اولمادی، اسلامیت بر جهتدن تورکرک عالمده کی سیاسی وضعیتلری جه تیله شدیردی، دیگر طرفدن ملی شعور ضیاسی

تدریجاً سوندوردی . فقط بو حاللر بویوک سلجوقلار دورنده ذکل اونندن متوکره کلکن دورلرده داها قوتلی برصوتده نظامر ایتدی . بویوک سلجوقلار دهاوقلیج قوشيله برجهندن شمالی ایراند و کوچوک آسیاده تورکلره وطن حاضرلادی ، دیگر طرفدن اسلامیتی مدافعه ایتدی . فقط کوچوک آسیاده یرلشمش تورک قوتلرینک اک چوغی تورکلک ایچون ذکل ، اسلامیت مدافعه سی ایچون صرف اولمشدر . بو خطه ده کی تورکلر اعظمی قوتلرینی تورکلکی یوک لشمک دکل ، اسلامیتی اعلا ایچون استعمال ایتدیلر ، بو حال تورک حرثک عقامت اضافیه نیک باشلیجه سیلرندن بریدر . تورکلک قوتی آنجق اسیه متی خرسیتیانلقه و خرسیتیان عالم قارشى حمایه یه صرف اولمش اولسه ایدی ، بو حال آکلاشیلیر بر حال اولوردی . تورک تاریختده قلیلری الم و ناسفله طولدیران فجیع حال ، تورکلرک عصرلرجه اسلام وحدتی ، اسلام شوکتی مسلمان ملتله قارشى ده مدافعه ایتمک مجبور اولمشدر . بو غایت آجی بر حقیقت ، فجیع بر تضاددر . صوک ایدی سکیز عصر ایچنده تورکیه تورکلرینک اک بویوک قوتی یمنده ، عربستان ایله سوریه ده ، عراقده و سائر قطعه لرده تورکلره قارشى عصیان ایدن عرب عصرینک فتنلرینی تنکبه صرف اولمشدر . بو حال سلجوقلاردن باشلا یوب تا عثمانلی ایمراطورلغک سقوطه قدار مدوام ایتمشدر . تورکلر اسلامیتی غریبه قارشى مدافعه لرندن سیاست ذره قدار استفاده ایدممدی . هیچ اولمازسه معناً تورکلر بو فداکارلقلارنان طولانی مال اسیه ایچنده بر حرمت ، تقدیر کی رشی قازاندیمی ؟ بو خصوصده حرب عمومی یه قدار بر نوع خیال illusion موجود ایدی . حرب عمومی غیر تورک مسلمانلرک تورکلره قارشى بسله دکاری حسن شکرانک در حقیقتی یک آچیق صورتده کوستردی . تورکلکک اسلام سیاستی افلاس ایدی . تورکلک بوندن استفاده ایدممدی .

۱۲نجی عصرده سلجوقی دولتر سقوط ایتدی . بو عصرده تورکلرک بر مرکز یوق . یا خود مرکز هر رده . نه تورکستانده کی خورارم شاهر سلاله سند ، نه اود دورک پانت سلاله لرند نه شعور ملی وار . نه بر ملی سیاست وار ایدی . بودورده استقبال حامل قوب تورکلری ایدی . تورکلر ده شعور ملی اولما دیعدن وحدت حسی ده یوق ایدی . عرقی تسانده

یوق. عرقلکله جکنی دوشونمک قطعياً یوق. تورکلک حسی غریبه و تورکستانده اسلامیت طرفندن او یودولمش ایدی. فقط اوزاق شرقده حالا اسلامیه معروض اولیان تورکلرده حس ملی موجود ایدی. بوعصرده اگر بربریوک رهبر ظهور ایتسه مطلقاً تورکلک بشیکی اولان، حالا عنعنه لری باشقه دینلر تأثیرله ضعیفله شدیرلمه یی شرقی آسیا تورکلرنده ظهور ایده جکدی.

توركلك بررهپر بكيوردی. چونكه هرستقو و تنزل دورندن سوكره ،
هرفتندن سوكره برداهي رهبرظهوري توركلك ايچون برعنه تشكيل ايديوردی .
اوندن ماعدا خوارزم شاهلر زمانده ، تنزله يوزطوتمش اسلام تورك دنياسنده
سياسي برله سمك فكرينك طوغمه سي ده اوزمانك هوا سي ايچنده طبيعي صايلاجق
برحل ایدی .

هم واقعا يوتون توركلرى بىلەن شىركەت قىلىپ چالغانىش بىر بويۇك دىيارى
ظهور اندى. بۇدە چىكىز خاندەر . فقط توركلار ئىچىن بىر قار اولدىنى حالدا اعتراف
ئىچىلىرىگە بۇ ۱۳ نىچى عصر باشىدا ظهورايدىن ، توركلرى بىلەن شىركەت قىلىپ چالغانىش
بىر تورك خانى دىگەندى . چىكىز خان تورك مەدەنىيىتى تەسىرى ئاستىدا دائىم توركلارغا تايىن
اولەرقى ياشاش مۇمكىن = تانار مەنە مەنسۇب ايدى . موغوللار ايسە توركلارغا
مجاورتىدا باشقا مەنسۇبلىرى اولمايان بىر مەندەر . بۇ كىچىك موغول مەنە يوتون
توركلارغا اطاعت ئىچىسى ، توركلار ئىچىن تارىخى بىر تەزىل و تارىخىنىڭ بىر نىچى درس
و چىراسى ايدى . قەسەبىر قەدەر بويۇك اولۇرسە اولسون ، شەور مىلى ، حس و خەت
و تەسەبىر اولماز سە بو عەرقە ايسە بىن آدم حاكم اولە بىلەر . تارىخ توركلارغا بو حەقىقىتى
بىر نىچى دىغا كۆرسىتىلدى .

تورک عرق ایچون موغول استیلاسی بر عارایدی ، ذلت ایدی . چونکه جنکیز خان
تسلطی تورکک اوزرینه براجنبی قوتک تحکمی ایدی . بومین خان ، ایسته می جایغو ،
تاروخان ، و بویوک سلجوقی دورلرینی کورمش بویوک بر عرق ایچون بر موغول رئیسنه
اطاعته مجبور اولمق بویوک بر سقوط ایدی . بوسقوطده اوزمان تورکارینک خان
وسلطانلرید ، بکلریده حسن ملی فقداندن حصوله کلشدیر - تورکک ۱۳ نجی عصرده

تورککلکنی، اسکی بویوککلکنی اونوتمش ایدی - تورکلر و تورکستان، ایرانیه شمش خوارزم شاه سلاله سی اداره سی آلتنده، ایرانیه شیوردی. شرقی آوروپا تورکلری بویوک برقمی خریستیانلاشیوردی. کوچوک آسیا تورکلری مسلمان ایدی. آقصاب شرق تورکلرنده بودیزم پروپاغانداسی باشلامشدی. بویوک تورک کتله سی مختلف دین، مختلف مدنیت تاثیرله برقاچ قسمه بولونه جکدی.

اگر بویوکا بر عکس حرکت یاپیلمازسه عرقک مختلف شعبه لری باشقه عرقک تاثیرله تمثیل ایده بیایردی. چونکه تورکلک بودورده مفکوره سز، هدف سز، امل سز یاشیوردی. بویوک مفکوره سز یاشایان مللره قارشى تاریخک جزاسی دائما بردر. بودوقوللق در، اسارندر. بویوک تورک عرقی قاراقورومدن لهستانه قادار، ایلی شهرندن قونییه به قادار، کاشغردن وولغایه قادار موغوللرک اطاعتلی قولى حاکم ایندی رلای؛ تاریخ قدیمده مرکز اولان قاراقورم شهرینی، قلاسیق بویوک تورک ایمپراطورلی دولتی غصب ایدن جنکیزینه پایتخت اتخاذایتدی.

صبری مقصودی

سویک وار

